

НАУКА – РЕЛИГИЈА – ОБРАЗОВАЊЕ

Уредници Темата:

др Мирко Дејић

Училијски факултет, Универзитет у Београду, Србија

др Миодраг Вуковић

Училијски факултет, Универзитет у Београду, Србија

SCIENCE – RELIGION – EDUCATION

Issue Editors:

Mirko Dejić, PhD

University of Belgrade, Teacher Education Faculty, Belgrade, Serbia

Miodrag Vuković, PhD

University of Belgrade, Teacher Education Faculty, Belgrade, Serbia

Уводна реч іосіујућих уредника

Многа истраживања указују на то да између религије и науке нема конфронтације, већ су оне компатибилне. Што је наука више напредовала, мудрост Створитеља и сићушност човека све више су расли. Доказани научни ставови не противурече Објављеним. Наука открива Творевину и само потврђује потребу за Творцем. То је давно открио псалмопевац, када је рекао: „Небеса казују славу Божју, и дјела руку његовијех гласи свод небески.“

Образовање је морало да следи те трендове, да дели судбину човечанства, успоне и падове. Зато је изузетно важно како ће следеће време и следеће генерације одлучивати у овим интерферирајућим круговима (образовање, наука, религија), који се преклапају, или ће се преклапати у већој или мањој мери. Од тога ће зависити токови наше будућности и генерација које ће долазити после нас.

Верска настава и, као алтернатива, грађанско васпитање постају реалност нашег школског система 2001. године, када се уведе као факултативни предмети у први разред основне и први разред средње школе. Од школске 2002/03. године добијају статус изборних предмета у основној и средњој школи. Како је верска настава укључена у школски систем, она мора бити у корелацији и сталној вези са другим предметима. Имајући у виду образовну и васпитну улогу школе у целини, различитости морају да се уважавају, али не смеју да се конфронтирају, јер то збуњује децу. Верска настава треба да прожима друге предмете и да им да духовну димензију. Вероучитељ мора да буде свестран. Да би објаснио *Библију*, он мора да познаје историју, географију, филозофију, биологију, математику, физику итд. Мора да буде способан да проналази додире са другим предметима и оправда поједина тврђења у области религије. Ако неко науком побија религијска тврђења, вероучитељ мора истом том науком да их оправда. Наука и религија морају да се прожимају кроз све наставне предмете и заједнички остварују васпитно-образовне циљеве. Излажемо укратко теме којима су се бавили аутори радова објављених у овом тематском броју:

Станоје Ивановић у свом тексту „Образовање између религије и секуларизације“ говори о веома комплексном односу система образовања и религиозних погледа кроз целу историју цивилизације. Процес секуларизације, који је започео пре неких триста година, изгледа да је својим нарушавањем традиционалних религиозних и моралних норми довео цивилизацију у велику опасност. Деструкција и патологија социјалних механизма угушиле су многе духовне вредности.

Аутор промишља о месту и улози религије у образовању, о утицају секуларизације на младе и долази до веома аутентичних одговора на ова горућа питања данашњице.

Зоран Видојевић у тексту „Хуманизам, образовно-васпитни процес и социјална пустош“ покушава да очисти појам хуманизма од свега онога што га у овом тренутку изопачава и оставља беживотним. Аутор се залаже за остварење реалистичког, делатног и критичког хуманизма од „онтологије си-вог“ ка „приоритету смањивања зла“. Он се залаже за обновљени хуманизам, који би био боља историјска алтернатива будућности. Аутор посебно анализира садашње потресно време транзиције и свега оног што је она донела друштвима у пропадању. А као најтеже погођени сегменти посрнутих друштвених структура јесу млади и институције образовања.

Коаутори **Љубивоје Стојановић** и **Вера Радовић** у тексту „Корелације вере и знања у образовању“ истичу да су ова два појма неопходна у сваком васпитно-образовном процесу. Васпитање и образовање су право и обавеза сваког појединца, као и свих друштвених заједница. Зато је ова корелација императив, јер без ње образовање не може да буде успешно. Култура дијалога и култура надметања су услови стваралачких процеса. Треба избегавати негативне сценарије, сукобе вере (религије) и знања (науке). Погубан тренд оваквих сукоба показао се у минулом 20. веку.

Весна С. Трифуновић у тексту „Дехристијанизација модерних друштава и хришћанско васпитање“ говори о опадању хришћанске традиције у оквиру јединственог европског образовног простора. Уместо хришћанског васпитања, његове традиције и вредности стварају се економске вредности, где тржишно оправдавање остаје доминантна, а негде и врховна вредност. У оваквим друштвима почиње заборав и губитак сећања на Бога.

Вучина Зорић у тексту под називом „Морал и религија у прагматизму Џона Дјуија“ наглашава да данашњица, у време опште кризе система вредности, а посебно у области васпитања и образовања, изискује увид у познате ставове овог великог филозофа. Иако је по многим својим ставовима Дјуи изазивао и спорове и отпоре, аутор Зорић је бриљантним приказом расветлио многе значајне и мало познате аспекте Дјуиевог филозофског стваралаштва.

Драгољуб Цуцић у тексту са насловом „Принципи у физици и вера у њихову веродостојност“ расправља о самом односу „суштине и садржаја“, то јест о почетку разумевања реалности која нас окружује. Принципи науке и духовних дисциплина се разликују јер први се могу оповргавати. У овом веома интересантном погледу на феномен принципа долази се до питања да ли заиста постоје принципи или се сви могу да сведу на један једини универзални принцип.

Коаутори **Мирко Дејић** и **Саво Ћебић** представили су свој текст под називом „Најстарији руски (словенски) математички рукопис, дело монаха Кирика“. Ово је изузетно занимљиво штиво из историје математике. Посебно је значајно што обрађује и осветљава прве (засад, колико знамо) православне почетке математичких достигнућа. Кирик је живео у 12. веку у Русији, и показао је велики ниво познавања астрономских и математичких наука не само своје ближе околине и саме земље у којој је живео него и шире. Такође је евидентно и познавање ранијих традиција које су доспеле до словенске цивилизације. Интересантан је однос православних цркава (Руске и Српске) према овој нумерологији и историји математике. Аутори су богато илустровали свој рад.

Бошко Миловановић и **Хаџи Милош В. Видаковић** у тексту „Неопходност верског образовања за развој целосне личности“ истичу да је верско васпитање неопходна мера да би се могло доћи до циља. А циљ је стварање слободне и целосне личности. У закључку аутори недвосмислено се залажу за свој став да образовање не може да буде потпуно ако не садржи у себи елементе вере и естетике.

Стевица П. Матко у раду под називом „Утицај хришћанске вредности породичног васпитања на васпитање и образовање у нашем друштву“ истиче горуће проблеме нашег породичног васпитања. Аутор у овом раду говори о промишљеном ставу Светих отаца о давању важности вере у самом чину образовања. Ту се полаже темељ духовном животу кроз испуњење хришћанских вредности. Аутор се ослања на поставке учења Светог Јована Златоустог и Светог Николаја Велимировића. Аутор наглашава да је изузетно важно да се у раном детињству осети доживљај Божје љубави. Тек на тај начин јеванђелска истина духовно се веже за душу детета.

Гава Радмила на веома инструктиван начин даје пример обраде народне приповетке „Ђаво и његов шегрт“ (у првом разреду једне средње стручне школе). Ауторка овог текста је поступно, корак по корак, и у складу са принципима и достигнућима савремене теорије књижевности, анализирала овај текст како би приближила поруку младим генерацијама. Кроз тумачење симбола и архетипова долази се до конкретне поруке која, без обзира на временски и цивилизацијски моменат, подразумева склад, сарадњу и договор међу генерацијама.

Све ове теме су од велике користи наставницима и вероучитељима који васпитавају децу у заједничком школском систему, где су и општи наставни циљеви заједнички. Заједништво између науке и религије, за којим су аутори радова трагали, допринеће да се разумеју различити погледи на свет, који су, иако различити, истовремено и чврсто испреплетани.

Користимо ову прилику да искрено захвалимо главном и одговорном уреднику часописа *Иновације у настави* др Вери Радовић, као и извршном уреднику др Оливери Ђокић на подршци и вољи да омогуће објављивање тематског броја часописа у којем су радови са садржајима у оквиру теме Наука, религија и образовање. Захвалност за велику техничку помоћ око прикупљања и сређивања радова дугујемо асистенткињи Милана Дабић. Коначно, уобличавање форме за штампање радова у овом тематском броју урадили су Милица Манојловић, секретар редакције часописа и Зоран Тошић, технички уредник, на чему им искрено захваљујемо.

Гости уредници
проф. др Мирко Дејић
проф. др Миодраг Вуковић